SYYTTÄJÄLAITOKSEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LUONNONSUOJELULAIKSI YM. (HE 76/2022 vp)

Lausunnon on valmistellut erikoissyyttäjä Jarmo Rintala

2.9.2022

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, HE 76/2022 vp. Ehdotetun luonnonsuojelulain seuraamusjärjestelmää koskeviin pykäliin liittyy eräitä seikkoja, joihin tulisi kiinnittää huomiota. Mikäli laki säädetään esitetyllä tavalla, tulevat rikosoikeuden käyttömahdollisuudet luonnonsuojelun edistämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi käytännössä merkittävästi heikentymään.

Tahallisuudesta

Ensimmäinen seikka, johon tulisi kiinnittää huomiota, liittyy tahallisuutta koskevaan käsitteeseen.

Esityksen mukaan luonnonsuojelulain 133 §:ssä säädettäisiin luonnonsuojelurikkomuksesta. Pykälän 1 momentissa on lueteltu yhteensä 17 kohdassa erilaisia tekoja, jotka olisivat rangaistavia tahallaan tai huolimattomuudesta tehtyinä. Pykälän 2 momentissa todetaan, että luonnonsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tappaa tai pyydystää rauhoitetun eläinlajin yksilön, vahingoittaa tällaisen lajin yksilön pesää, munia tai yksilöiden muita kehitysasteita taikka häiritsee yksilöitä 72 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa säädetyn vastaisesti. Pykälän 2 momentissa säädetyille tekotavoille ehdotetaan siis korotettua syyksiluettavuutta.

Ehdotettu säännös johtaisi käytännössä esimerkiksi seuraavan kaltaiseen lain soveltamiseen:

- Ehdotetussa 75 §:ssä tarkoitetun suuren petolinnun pesäpuun hävittäminen tai vahingoittaminen olisi rangaistavaa jo huolimattomuudesta tehtynä. Sen sijaan puussa pesivän petolinnun tappaminen olisi rangaistavaa vasta tahallisena tekona.
- Rauhoitetun linnun pesän tai munien haltuun ottaminen olisi rangaistavaa jo huolimattomuudesta tehtynä, mutta pesän rakentaneen ja munat munineen linnun tappaminen olisi rangaistavaa vasta tahallisena tekona.
- Rauhoitetun eläinlajin yksilön hallussapito, vaihdanta ja kaupallinen hyödyntäminen (esityksen 89 §) olisi rangaistavaa jo huolimattomuudesta tehtynä. Sen sijaan kyseisen yksilön tappaminen olisi rangaistavaa vasta tahallisena tekona. ”Anastajalta” edellytettäisiin siis korkeampaa syyksiluettavuuden astetta kuin ”kätkijältä”.
- Ehdotetun 133 §:n 2 momentin mukaan liito-oravan tappaminen olisi vain tahallisena rangaistavaa, mutta liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan heikentäminen olisi rangaistavaa jo törkeästä huolimattomuudesta.
- Valkovuokon hävittäminen Lapin maakunnassa olisi jo huolimattomuudesta rangaistavaa, mutta naalin tappaminen olisi rangaistavaa vasta tahallisena tekona.

Vastaavanlaisia esimerkkejä voisi keksiä lukuisia. Selvää lienee, että ehdotettu luonnonsuojelurikkomusta koskeva säädös on erilaisten tahallisuus- ja huolimattomuusedellytysten vuoksi sisäisesti ristiriitainen ja sen soveltaminen johtaa lopputuloksiin, joita yleisen oikeustajun on vaikea hyväksyä.

Sisäisestä ristiriitaisuudesta kertoo jo se, että esitetyn 133 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan rauhoitetun eläinlajin pesän haltuun ottaminen tai siirtäminen toiseen paikkaan 72 §:n 1 momentin 2 kohdassa

säädetyn vastaisesti on rangaistavaa jo huolimattomuudesta tehtynä. Sen sijaan muu pesän vahingoittaminen (kuten vaikkapa tuhoaminen) edellyttää 133 §:n 2 momentin mukaan tahallisuutta ollakseen rangaistavaa.

Ongelman juurisyy löytyy voimassa olevan luonnonsuojelulain 39 §:stä, jossa kielletään rauhoitettujen eläinlajien tahallinen tappaminen, pyydystäminen, häiritseminen jne. Tuo säädös on käytännössä kopioitu luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a – c alakohdista, joissa velvoitetaan jäsenvaltiot kieltämään tietty tahallinen toiminta. On kuitenkin niin, ettei rikosoikeudellisen tahallisuuden käsite ole välttämättä yhteneväinen EU-lainsäädännössä ja Suomen rikosoikeudessa. Tämä johtuu jo siitä, ettei tahallisuuden käsite ole yhteneväinen EU:n eri jäsenvaltioiden rikosoikeudellisissa järjestelmissä.

EU-tuomioistuin on ratkaisussaan C-221/04 tulkinnut luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa olevaa tahallisuuden edellytystä. Ratkaisunsa perustelujen kohdassa 71 EU-tuomioistuin on lausunut seuraavasti:

”Jotta direktiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa esiintyvä tahallisuuden edellytys täyttyy, on osoitettava, että tekijä on tavoitellut suojellun eläinlajin yksilön pyydystämistä tai tappamista tai ainakin hyväksynyt tällaisen pyydystämisen tai tappamisen mahdollisuuden.”

Se, että tekijä hyväksyy suojellun eläinlajin yksilön pyydystämisen tai tappamisen oman toimintansa mahdolliseksi seuraukseksi, on Suomen rikosoikeudessa arvioitu huolimattomuudeksi. Tämä käy aivan yksiselitteisesti ilmi esimerkiksi korkeimman oikeuden ennakkoratkaisusta KKO 2016:95. Siinä korkein oikeus katsoi, että kun metsästäjät pitivät mahdollisena (joskin epätodennäköisenä) vaihtoehtona sitä, että metsästyskoiran haukku kohdistui karhun pesään, mutta eivät pidättäytyneet metsästyksen jatkamisesta, heidän katsottiin menetelleen (törkeän) huolimattomasti.

Rikosoikeuden professori Ari-Matti Nuutila on teoksessaan Rikosoikeudellinen huolimattomuus todennut tietoisesta tuottamuksesta (huolimattomuudesta) seuraavasti:

”Tietoinen tuottamus viittaa tietoiseen riskinottoon. Tekijä toimii siitä huolimatta, että mieltää tunnusmerkistön toteutumisen mahdolliseksi. Käytännössä kyse on yleensä seurauksen sattumisen mieltämisestä mahdolliseksi, seurauksen sattumisen epäilystä tai ”kepillä jään koettamisesta”. Jos seuraus miellettäisiin varsin todennäköiseksi, kyse olisi tahallisuudesta.”

Luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a – c alakohdissa tarkoitettu tahallisuus kattaa siis Suomen rikosoikeuden käsitteistön mukaan myös huolimattomuuden. Tämän vuoksi on ollut ongelmallista, että luontodirektiivin mainitun artiklan teksti on sellaisenaan siirretty voimassa olevan luonnonsuojelulain 39 §:ään. Ja sama teksti ehdotetaan nyt sisällytettäväksi uuden luonnonsuojelulain 72 §:ään. Vielä ongelmallisemmaksi tilanne muuttuu, jos tahallisuusvaatimus nyt esitetyllä tavalla kirjataan luonnonsuojelurikkomusta koskevan 133 §:n 2 momenttiin. Tämän jälkeen teot, joiden edellä selostetulla tavalla tulisi luontodirektiivin ja EU-tuomioistuimen tulkintaratkaisun mukaan olla Suomen oikeusjärjestelmän käsitteistöä käytettäessä rangaistavia myös huolimattomuudesta tehtyinä, olisivatkin Suomen järjestelmän mukaan rangaistavia enää vain tahallisina. Jää epäselväksi, täyttääkö lainsäädäntö silloin enää edes luontodirektiivin vaatimuksia.

Suomen rikosoikeuskäytännössä on ainakin rauhoitetun eläimen tappamisesta vakiintuneesti tuomittu jo törkeän huolimattomuuden tai huolimattomuuden perusteella rangaistukseen luonnonsuojelurikoksesta tai -rikkomuksesta, koska rangaistussäännöksissä (rikoslain 48 luvun 5 § ja luonnonsuojelulain 58 §) ei ole edellytetty tahallisuutta. Lakia on siis luonnonsuojelulain 39 §:n sanamuotoon takertumatta sovellettu edellä viitatun EU-tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Mutta jos tahallisuusedellytys nyt kirjataan

luonnonsuojelurikkomusta koskevaan säädökseen, tulkintakäytäntö tulee taatusti muuttumaan ja luonnonsuojelu rikosoikeuden keinoin tulee merkittävästi heikentymään.

Ehdotettu 133 §:n 2 momentti aiheuttaa ongelmia myös lain sisäisen systematiikan kannalta. Rikoslain 48 luvun 5 §:n mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta oikeudettomasti hävittää luonnonsuojelulaissa rauhoitetuksi säädetyn eläimen, on tuomittava luonnonsuojelurikoksesta. Rikoslaissa syyksiluettavuuden aste olisi siis alhaisempi kuin ehdotetussa 133 §:n 2 momentissa, kun kyse on rauhoitetun eläimen tappamisesta.

On syytä kiinnittää huomiota myös siihen, että 133 §:n 1 momentin 7 kohdassa ehdotetaan rangaistavaksi jo huolimattomuudesta tehtynä 76 §:ssä kielletty rauhoitetun kasvin, sen osan tai siemenen poimiminen, kerääminen, irti leikkaaminen, juurineen ottaminen ja hävittäminen. Hallituksen esityksessä viitataan tältä osin luontodirektiivin 13 artiklaan. Sen 1a kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot kieltämään kasvien tahallinen poimiminen, kerääminen jne. – eli velvoite on aivan sama kuin eläinlajien rauhoitusta koskevassa 12 artiklassa. Ei siis vaikuta siltä, että EU-lainsäädäntö antaisi perusteen edellyttää luonnonsuojelurikkomuksessa korkeampaa syyksiluettavuuden astetta eläinlajien kohdalla kuin mitä edellytetään kasvilajien kohdalla.

Puhuttaessa lainsäädännön sisäisestä systematiikasta on vielä tarpeen verrata esitettyä sääntelyä ja siitä aiheutuvia seurauksia metsästyslainsäädäntöön. Käytännössä rauhoitettujen eläinlajien yksilöihin kohdistuvat luonnonsuojelurikokset ja -rikkomukset ovat usein tapauksia, joissa metsästäjä on metsästyksen yhteydessä ampunut rauhoitetun eläimen. Tekotavaltaan tilanteet vertautuvat metsästysrikokseen tai -rikkomukseen, jossa metsästäjä ampuu ”väärän” riistaeläimen, esimerkiksi sellaisen hirven, jonka ampumiseen ei ole ollut pyyntilupaa. Kyse tämän kaltaisissa luonnonsuojelurikoksissa ja metsästysrikoksissa on yleensä pohjimmiltaan sen arvioinnista, onko metsästäjä ollut riittävän huolellinen varmistuessaan kohteesta, jota hän ampuu. Oikeuskäytännössä (mm. edellä mainittu KKO 2016:95) on vakiintuneesti katsottu, että metsästykseen liittyy korostunut huolellisuusvelvollisuus siinä mielessä, että metsästäjällä on velvollisuus tuntea ja tunnistaa metsästyksen kohde ja tarvittaessa ottaa siitä selko. On katsottu, että jos metsästyksen kohde jää epäselväksi, metsästäjän on pidättäydyttävä enemmistä metsästystoimista. Tämän korostuneen huolellisuusvelvollisuuden rikkominen on vakiintuneesti arvioitu törkeäksi huolimattomuudeksi.

Jos nyt ehdotetulla tavalla luonnonsuojelurikkomusta koskevan 133 §:n 2 momentissa säädetään rauhoitetun eläinlajin tappaminen, pyydystäminen jne. vain tahallisena rangaistavaksi, arvioidaan metsästyksen yhteydessä tapahtuvat huolimattomuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta tehdyt ”väärän eläimen ampumiset” tekijän kannalta lievemmin silloin, kun ammuttu eläin on rauhoitetun lajin yksilö, kuin silloin, kun ammuttu eläin on riistalajin yksilö. Tällaista lopputulemaa ei voitane pitää hyväksyttävänä.

Hallituksen esityksessä 72 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on tahallisuuden tulkinnan osalta viitattu EU-tuomioistuimen ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntöön. Saattaa olla, etteivät lain valmistelijatkaan ole 72 §:ssä tarkoittaneet tahallisuudella tarkalleen sitä, mitä Suomen rikosoikeusjärjestelmässä on tavattu tahallisuudella tarkoittaa. Mikäli näin on, eri käsitesisällön antaminen tahallisuudelle eri lainkohdissa on kuitenkin omiaan aiheuttamaan sekaannusta. Ja erityisesti jos käsitettä tahallisuus käytetään rangaistussäännöksessä, sillä ei voi olla muuta merkityssisältöä kuin se, mitä tahallisuudella Suomen rikoslaissa ja rikosoikeudessa tarkoitetaan.

Edellä selostetut ongelmat johtuvat siis pohjimmiltaan tahallisuuskäsitteiden sekaannuksesta. Lakiesitykseen sisältyvä ongelma olisi tältä osin ratkaistavissa esimerkiksi seuraavasti:

- Poistetaan eläinlajien rauhoitusta koskevasta 72 §:stä maininnat tahallisuudesta.

- Säädetään 133 §:n 1 momentin 5 kohdassa, että luonnonsuojelurikkomuksesta tuomitaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta oikeudettomasti tappaa tai pyydystää rauhoitetun eläinlajin yksilön, ottaa haltuun rauhoitetun eläinlajin pesän, munan tai yksilön muun kehitysasteen tai siirtää sen toiseen paikkaan tai muuten sitä vahingoittaa taikka häiritsee rauhoitettujen eläinlajien yksilöitä 72 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa säädetyn vastaisesti.
- Mikäli pelkkää eläinlajien häirintää ei katsota aiheelliseksi kriminalisoida huolimattomuudesta tehtynä, on sen osalta toki mahdollista säätää korotettu syyksiluettavuuden aste, esim. tahallisuus.

Menettämisseuraamuksesta

Toinen seikka, johon tulisi kiinnittää huomiota, liittyy luonnonsuojelullista arvoa koskevan menettämisseuraamuksen soveltamisalaan.

Hallituksen esityksen 134 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi menettämisseuraamuksesta. Pykälän 1 momentin ensimmäinen virke koskisi rikoksen kohteen menettämistä. Momentin toinen virke sen sijaan koskisi sen arvon menettämistä, joka rauhoitetulla eläimellä tai kasvilla on lajinsa edustajana. Esityksessä tämän jälkimmäisen menettämisseuraamuksen soveltamisalaa ollaan supistamassa, mutta jossain määrin epäselväksi jää, miten paljon soveltamisalaa on tarkoitus supistaa.

Voimassa olevan luonnonsuojelulain 59 §:n mukaan ns. luonnonsuojelullista arvoa koskeva menettämisseuraamus on voitu tuomita aina, kun on ollut kyse luonnonsuojelurikoksesta tai -rikkomuksesta. Tämä on mahdollistanut esimerkiksi sen, että rauhoitettujen ja uhanalaisten lajien vaihdantaan osallistunut henkilö on voitu tuomita maksamaan menettämisseuraamus, vaikka hän ei olisi varsinaisesti osallistunut teon kohteena olleen eläinyksilön luonnosta erottamiseen tai tappamiseen taikka kasvin irrottamiseen maasta. Voimassa olevan sääntelyn voidaan arvioida tehokkaasti ehkäisseen rauhoitetuilla lajeilla käytävää vaihdantaa.

Nyt esitetyn 134 §:n mukaan vain se, joka on rikkonut 72 tai 76 §:n säännöksiä, on tuomittava menettämään valtiolle se arvo, joka rauhoitetulla eläimellä tai kasvilla on lajinsa edustajana. Kasvilajien rauhoitusta koskevassa 76 §:ssä mainitaan kiellettyinä tekotapoina poimiminen, kerääminen, irti leikkaaminen, juurineen ottaminen ja hävittäminen. Näin ollen käytännössä vain kasvin alkuperäinen luonnosta erottaja voitaisiin tuomita korvaamaan kasviyksilön luonnonsuojelullinen arvo – ei sen sijaan kasvin mahdollinen ostaja ja kaupallinen hyödyntäjä.

Eläinlajien rauhoitusta koskee esityksessä 72 §. Myös siinä kielletyt tekotavat viittaavat lähtökohtaisesti vain eläinyksilön alkuperäiseen luonnosta erottamiseen. Toki lainkohdassa on kielletty myös eläinyksilön haltuun ottaminen, millä voitaneen ajatella tarkoitetun myös alkuperäisen luonnosta erottamisen jälkeen esimerkiksi vaihdannan yhteydessä tehtyä haltuun ottamista. Tämä tulkinta on kuitenkin epävarma, koska eliölajien vaihdantaa koskee esityksessä 89 §. Eläinlajien yksilöidenkin osalta laintulkinta saattaisi siis johtaa siihen, että vain yksilön alkuperäinen luonnosta erottaja voitaisiin tuomita korvaamaan eläinyksilön luonnonsuojelullinen arvo.

Hallituksen esityksessä ehdotettu 89 § koskee eliölajien hallussapitoa, vaihdantaa ja kaupallista hyödyntämistä. Ehdotettu 90 § koskee eliölajien maahantuontia ja maastavientiä. Mainittuihin pykäliin sisältyy viittauksia mm. CITES-asetuksen (Neuvoston asetus (EY) 338/97) kieltoihin ja määräyksiin. CITES-asetuksella on EU:ssa toimeenpantu uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskeva CITES-sopimus. Ehdotettujen 89 ja 90 §:ien vastainen menettely on ehdotettu rangaistavaksi luonnonsuojelurikkomusta koskevan 133 §:n 1 momentin 8–14 kohdissa. Tärkeää on kuitenkin havaita, ettei luonnonsuojelullista arvoa

koskevan menettämisseuraamuksen soveltamisala hallituksen esityksen mukaan enää kattaisi 89 ja 90 §:ien perusteella rangaistavaksi säädettyä menettelyä.

Menettämisseuraamuksen soveltamisalan supistamisen ongelmallisuutta voidaan havainnollistaa seuraavalla esimerkillä:

A on saanut kuulla, että B välittää luonnosta pyydystettyjä kanahaukkoja ulkomaalaisille ostajille. A pyydystää kolme kanahaukkaa luonnosta ja ottaa sen jälkeen yhteyttä B:hen, joka puolestaan ottaa yhteyttä ulkomailla asuvaan ostajaan C:hen. B:n osuus on kaupan järjestämisessä keskeinen, mutta kanahaukat eivät missään vaiheessa tule hänen haltuunsa vaan A luovuttaa ne maksun saatuaan suoraan C:n käyttämälle kuriirille D:lle. D ottaa kanahaukat haltuunsa ja ryhtyy kuljettamaan kanahaukkoja Ruotsin kautta Saksaan mutta jää lasteineen kiinni Suomen Tullissa.

Nykyisen lainsäädännön mukaan kaikki osalliset A, B, C ja D voitaisiin tuomita yhteisvastuullisesti menettämään kanahaukkojen luonnonsuojelullinen arvo valtiolle, koska he kaikki osallistuvat kanahaukkoihin kohdistuvaan vaihdantaan. Nyt esitetyn lainsäädännön mukaan A voitaisiin tuomita menettämään arvo valtiolle ensisijaisesti sillä perusteella, että hän on erottanut kanahaukat luonnosta (jos siitä saadaan näyttö), ja toissijaisesti sillä perusteella, että hän on ottanut kanahaukat haltuunsa – olettaen että menettämisseuraamus on tarkoitettu ulottumaan myös sellaiseen haltuun ottajaan, joka ei ole ensisijainen luonnosta erottaja. Myös D voitaisiin samalla oletuksella tuomita arvoa koskevaan menettämisseuraamukseen haltuun ottamisen perusteella. Sen sijaan B:tä ja C:tä ei voitaisi esitetyn lainsäädännön mukaan tuomita menettämään kanahaukkojen luonnonsuojelullista arvoa valtiolle, vaikka nimenomaan heidän toimintansa on todennäköisesti motivoinut koko tapahtumaketjun.

Edellä hahmoteltu esimerkki kuvaa uhanalaisilla ja rauhoitetuilla lajeilla käytävän kaupan todellisuutta. Kun on kyse organisoidusta kaupankäynnistä, jää helposti sattumanvaraiseksi, kenen voidaan osoittaa ottaneen yksilön ”haltuun”. Uhanalaisten lajien laittoman kaupan volyymi on globaalisti valtava ja se osaltaan uhkaa luonnon monimuotoisuutta. Ei ole mitään perustetta heikentää edellytyksiä sen torjuntaan rajaamalla arvoa koskevan menettämisseuraamuksen soveltamisalaa.

Ruotsissa on hallituksen toimeksiannosta laadittu mietintö lajien suojelusta. Mietintö on julkaistu nimellä ”Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar” (Betänkande av artskyddsutredningen, Statens offentliga utredningar, SOU 2021:51). Mietinnön laatijat ovat tutustuneet Suomessa voimassa olevaan luonnonsuojelullisen arvon korvaamista koskevaan lainsäädäntöön, ja mietinnössä esitetään vastaavanlaisen lainsäädännön laatimista myös Ruotsissa. Suora lainaus mietinnön sivulta 71:

”Enligt vårt förslag ska artvärdesförverkande aktualiseras vid fridlysningsbrott, CITES-brott eller otillåten handel med fridlyst (även nationellt fridlyst) art.”

Ruotsissa ehdotetaan siis luonnonsuojelullisen arvon korvaamisen käyttöönottamista ja sen ulottamista nimenomaan myös rauhoitetuilla lajeilla käytävään kauppaan. Nyt ehdotetun luonnonsuojelulain mukaan Suomessa liikuttaisiin toiseen suuntaan ja parannettaisiin laittoman kaupan edellytyksiä.

Tarve luonnonsuojelullisten korvausarvojen määrittämiselle on tiedostettu Euroopassa laajasti. Esimerkiksi EU:n komission LIFE-ohjelmassa on tietääkseni rahoitettu Espanjassa toteutettua hanketta, jossa näille arvoille on pyritty laatimaan laskukaava. Meneillään on myös Euroopan ympäristötuomareiden järjestön EUFJE:n vetämä BIOVAL-hanke, jonka tavoitteena on laatia oikeuskäsittelyjä varten käytännöllinen instrumentti luonnonsuojelullisten korvausarvojen määrittämiseen. Ainakin jälkimmäinen hanke on pitkälti saanut innoituksensa Suomen voimassa olevasta lainsäädännöstä.

On tavallaan merkillistä, että samalla kun muualla Euroopassa on havahduttu luonnonsuojelullisia korvausarvoja koskevien menettämisseuraamusten tarpeellisuuteen luonnonsuojelurikosten torjunnassa, Suomessa ollaan supistamassa tuon menettämisseuraamuksen soveltamisalaa.

Sanomattakin on selvää, ettei Suomen lievä rangaistuskäytäntö yksinään toimi riittävänä pelotteena ehkäisemään rauhoitetuilla ja uhanalaisilla lajeilla käytävää kauppaa.

Rauhoitettuihin ja uhanalaisiin lajeihin kohdistuvan rikollisuuden tehokkaan torjumisen kannalta olisi siis erittäin tärkeää, että myös ehdotetun luonnonsuojelulain 89 ja 90 §:ien perusteella rangaistavaksi säädettävään menettelyyn syyllistyneet henkilöt voitaisiin saattaa vastuullisiksi teon kohteena olleiden eläin- ja kasvilajien luonnonsuojelullisen arvon korvaamisesta. Tämä edellyttäisi vähäisen muutoksen tekemistä ehdotettuun 134 §:ään.

Luonnonsuojelullista arvoa koskevan menettämisseuraamuksen edellytykseksi voitaisiin asettaa se, että teon kohteena ollut yksilö on alun perin laittomasti luonnosta erotettu. Näin vältettäisiin kohtuuttomuudet esimerkiksi vanhojen kokoelmien osalta, mutta samalla luotaisiin lainsäädäntö, joka voisi tehokkaasti ennalta estää laittomasti luonnosta erotettujen yksilöiden vaihdantaa.

Luonnonsuojelullista arvoa koskevan menettämisseuraamuksen ulottaminen myös laittomaan maahantuontiin (eli käytännössä muista maista peräisin oleviin yksilöihin) on perusteltavissa sillä moderniksi katsottavalla ajatuksella, että meillä kaikilla on globaali vastuu luonnon monimuotoisuuden häviämisen vastustamisesta.